

Heillä ei ollut nuoruutta

Runoja

Elsa Kojo

1988

Koonnut Jaakko Kojo

Johdanto

Elsa Kojo (os. Pärnänen) syntyi Kurkijoella luovutetussa Karjalassa 21.1.1919 perheen viidentenä lapsena. Hän kävi kansakoulun osittain Karjalassa ja osittain Helsingissä, jonne perhe muutti ennen sotia. Hän kävi kesiä Karjalassa Kirvussa veljensä Heikin tilalla ja oppi siellä maatalouden käytännössä.

Helsingissä hän tapasi miehensä Antin, merimätruisin 1939 ja he muuttivat Pohjanmaalle Halsualle Ylikylään 1948. Pohjanmaasta tuli Elsalle koti 40 vuodeksi ja hänen elämäntyönsä. Pohjanmaalta on myös ammennettu tämän kirjan alkuosan runot. Loppuosa koostuu runoista, joita hän kirjoitti kymmenen vuoden aikana eläkepäivinä Mäntsälässä. Hän kirjoitti myös kaksi kirjaa elämästään, Kämpymä ja Postia Kämpymästä ja kolmas kirja oli tekeillä.

Elsa nukkui pois 29.4.1998.

Runot on jaoteltu Elsan haluamalla tavalla vain muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta Halsuan aikaisiin runoihin ja myöhempiin.

Tampereella 13.5.1998

Jaakko Kojo

Ote paikallislehdestä:

”Kirjoittaminen Elsan mielipuhde

Perhonjokilaakson ihmiset harrastavat kovin vähän kirjallisuutta ja kirjoittavat itse vielä vähemmän, harmittelee halsualainen ahkera kynänkuluttaja Elsa Kojo. Elsan kirjoituksia saamme lukea tämän tästä paikallisista lehdistä, joille hän postimiehenä useastikin tapaa lähettää kirjeitään.

Elsa Kojo sanoo, että Perhonjokilaaksossa on musiikin varjoon jäänyt tai jätetty muunlainen harrastaminen ... urheilusta ihmiset pitävät myös, mutta harva jaksaa kirjoittaa edes ajatuksiaan. Kirjallisuuspiirit kuolevat ja henkinen tyydyttyneisyys jää samalla myös kirjallista kanssakäymistä haluavilta vajaaksi.

Elsan tapaa aamupäivisin pörryttelemässä mopolla Halsuan kyläteillä. ”Postia tässä menee halsualaisiin koteihin” nauraa pirteä sukkela emäntä. Elsa Kojo on luonnon, lintujen ja kukkien ystävä. Hän viihtyy myös kylän raitilla ja nauttii runsaan 30 kilometrin pituisesta postinjakelumatkastaan, juttelee matkalla kyläläisten kanssa, ajattelee. ”Päivän parhaat kuulumiset ja vitsit tässä ainakin kuulee, pysyy ajan hermolla” vakuuttelee Elsa ja nauraa ilkeästi, kun muistaa muutamia hauskoja sattumia.

KIRJOITTELIJA

Kirjoittaminen, ulkoileminen ja lukeminen ovat Elsa Kojon mieliharrastuksia. ”Mukavaahan on sitten joskus nähdä ja lueskella omiakin tarinoitaan, vaikka niihin ei aina niin kovin tyytyväinen olisikaan” Elsa sanoo, sanoo myös vähättelevästi kirjoittaneensa aikaisemmin vain kaskuja ja pieniä runoja. Nyt on jo tullut kirjoitetuksi joitakin novelleja.

Elsa Kojo on mm. ottanut osaa Maaseudun Sivistysliiton romaanikilpailuun 150-liuskaisella kirjoituksellaan Käpymaa, jossa hän kuvaa sodan jaloista muuttaneen raivaajaperheen elämää. Myös muihin kilpailuihin hän on osallistunut. Jatkuvasti hän sepittelee mielessään pieniä lauseita ja runon pätkiä... ”

Perhonjokilaakso – lehti 1974

Kirja Käpymaa julkaistiin vuonna 1994 ja kirja Postia Käpymaassa vuonna 1996 omakustanteena. Kolmas kirja ei ehtinyt koskaan julkaistavaksi.

Uudelle vuodelle

Uusi vuosi
uudet lupaukset
uudet toiveet
uusi siunauskin
uusi vuosi
jokaiselle erilainen

EK

Kiitos

On aika rientänyt
kiitoksen
vuodesta kuluneesta.
On aika tullut
toivomusten.
Onnen menestyksen
odotukseen.
Ei vuoden lapsonen
tiedä tullessaan
mitä maailmalle antaa saa.
Ei neuvoa voi vanha vuosi
se mennyt on jo
kauas vuorten taa.

Elsa Kojo

Vuoden vaihtuessa

Metsän puut kuurassa
tammikuun
Pakkanen paukkaa nurkassa
ovensuun
Kevään toivossa laulaa tiainen
Kiitosta soi sielussa ihmisen.

Elsa Kojo

Uusi vuosi

Uusi vuosi
Uusi aika
kaikki haavat parantaa
uskotaan.

Vanha vuosi
Vanha aika
tilintekoon velvoittaa
Saako tilit tasapainoon
sen nyt näyttää
Uusivuosi
aikanaan.

EK.

Paleltunut 1973

Aamulla oli porraspuulla
paleltunut tiainen
Pakkasta kolmekymmentä astetta
ja risat
Pieni sydän ei kestänyt sitä
tiaisien.
Miksi luoja olet niin
armoton
tiaiselle, pienimmälle omistasi.
Joulun alla ?

Elsa Kojo

PYYNTÖ

Hellytä hanki jo auringon silmä
katuis jo pakkassäätä
talvi on ollut kylmää ja kovaa
katumuskyynel on jäätä
Kylmästi katsoo aurinko
ei hellyys oo mielessä sillä
yöllä jäätäisi varpusen
on päivällä katumustiellä
Hellytä hanki jo auringon silmä
sais katumuskyynel jo tulla.

Elsa Kojo

Varpusen rukous

Luojani anna
meille kauniita ilmoja
lämmintä
auringon paistetta
paljon
karisseita siemeniä ja
rasvapalloja
lintulaudalle tiaisille
että mekin saisimme
siellä aterioida.

Elsa Kojo

Muistoja jääkukista

Kukkii lapsuuteni kodissa
jääkukat ikkunassa
niitä katsoin hartahasti
ulkona ol pakkaneen

Ruusut liljat tähköpää
loihti mieli ikkunaan
jos katsoi ruudun yläreunaan
kauniin tähtitaivaan näät

Kämmenellä lämmittäen
jääkenttään aukko ilmestyy
siitä näin mä valkohanget
jotka illansuussa sinertyy.

Elsa Kojo

Talvista kauneutta

Talvinen koivu
harsohameessaan
Kuusi ylväänä seisoo
tummassa puvussaan
Lumitimantit hameessa
kimmeltää.
Kuusen oksaan
lumineilikka jää.
Valkohanget kimmeltävät
luonnon lattialla
lumikeijut tanssivat
talvivalssia.

EK

Lunta

Lunta sataa
tuiskuten
tiet kinosten alle
vaalentaen
maiseman harmaan
valkoiseksi
untuvan pehmeäksi
lasten temmeltää.

Elsa Kojo

Päivän valjetessa tammikuussa

Hitaasti valkenee
päivä
hämärtää
metsä pitsiä
hanki sinertää.

Punainen pilkku
on lintu tuo
tullessa laudalle
keltaisen luo.

EK

Syrjäisiä mietteitä

Tää lakeus aava
tasainen maa
joskus mieltä
masentaa
Tääl tuulet lakaisee
laidasta laitaan –
ikävä mäkiä olla
taitaa
Pieni on kylä
hiljainen tie
pitkä on matka
mi kirkkohon vie.

EK

Talvikäräjät

Oikeutta käytiin tikan ja tiaisen välillä
lintulaudalla ja
poppelin oksalla
istui kissa tuomarina
oikeudessa
koira riitapuolten sisäänhuutajana
Aurinko paistoi, pian oli
oikeussali
tyhjänä kaikesta hälystä.
Kissa oli tuomionsa lukenut
oikeussalissa
se söi lounastaan
höyhenten pudotessa hangelle
ja tuulessa koiran kuonolle.

Elsa Kojo

**Postinjakajan virsi
36 asteen pakkasessa
1978 Pohjanmaalla**

Oi Herra suojaa mopoani
ettei se matkaan jäätyisi
talottomal taipaleella
kaasuvaijer katkeisi
suo lähel lämmin navetta
jos remontti on tehtävä
Suojaa Herra mopoani
talven kovil pakkasil
ettei kaasu jäätyisi
sivukyläl jättäisi
Itselle en mitään pyydä
onhan mulla vaatetta
tukkimiehen saappaat alla
niissä paljon sukkia
hevosmiehen rukkaset
niissä vuorit villaiset
Suojaa Herra mopoani
talven kovil pakkasil
ettei kaasu jäätyisi
sivukyläl jättäisi

Elsa Kojo

Lapsuuden pääsiäinen

Oli Palmusunnuntai, on kirkonkellot vaienneet,
iltapuoli.
Kulki lapsiparvi sohjoisella tiellä
kauniit koristellut pajunoksat käsissään.
Ne virpovitsat on, niillä virvotaan,
ja virvotulle annetaan.
Jää taloon oven päälle pääsisäiseen asti.
Niiden perusteella ihmisrakkaus lasketaan.
Virpoo lapsi kummit, tädit, enot, sedät,
palkan toivossa, kutsun tulla Pääsisäisenä noutamaan.
Sai lapset palkkaa, keitetyn kananmunan,
pullan, piparkakun, joskus jopa makeisen.
Kanankin ! Tai uuden pyhäkoltun !
Se on juhlaa se,
vaik saappaissa noissa
suutarin tekemissä nahkaisissa
hyhmä solskui, vesi lotisi.
Jalat punaisia,
vaik Pääsiäinen on uusi, keltainen.
Elän lapsuuteni pääsiäisen yhä uudestaan.

Elsa Kojo

Kevään odotusta

Levossa metsän puut
lumessa oksat taipuu
koivussa kuuran pitsiset hunnut
pakkanen aidassa paukkuu
kuolleelta näyttää luonto
Kalpea auringon kilo, -
Vaan kevät kun koittaa
maa herää hankien alta.
On kukkiva maa
lintujen soidinlaulut
ja purojen iloinen soitto.

Elsa Kojo

Pääsiäinen

Odotan pääsiäistä
lunta sataa
maa on jäistä. –

Palaan lapsuuteen
Pajunoksat, mielessäni
palmuja kylvän tielle
jalkain juureen Jeesuksen.

Virpovitsat
joilla rakkaimpani virvotan
Orjantappurat
joilla rakkain kruunataan.

On palmusunnuntai ja
Pääsiäinen

Elsa Kojo

Pääsiäisen aikaan

Pääsiäisen aikaan joku kuolee,
joku haudataan.
Vainajalle muistojuhlaa
vietetään.
Muistammeko
kansat nälkää näkevät
nälkään kuolevat.
Muistammeko paastoviikon
miksi on Pitkäperjantai
miksi Pääsiäinen ?
Pääsiäisaamuna taivaanrannassa
aurinko tanssii noustessaan,
niin sanotaan.
Kirkkaus loistaa luonnossa keväisen.
Pohjolan linnutkin
riemumiellä kevään kirkkaudesta
visertää,
Kristus on ylösnoussut.

Elsa Kojo

Vieraan nauru

Lakeus katsoo vierasta
joka kotiseutua uutta etsii.
Joet vakaana kulkee uomissaan
pienin matalin vähäisin koskin.

Vieras etsii maisemaa tuttua täältä
kulkee katsoo oudoksuen.
Vertaa lapsuuteen näkemäänsä
tasainen maa hänen sieluunsa kovasti koski.

Hän vertaa kaikkea entiseen
muistaa naurun niin helkkyvän siellä.
Mi, vaaralta vaaralle kiirien
ja kaiku jo kaukana tiellä.

Luonto on muovannut ihmisen
maa tehnyt niin vakaita heistä.
Kanssa kamppailut hallaisan ilmaston
on tehnyt totisen meistä.

Tuo vieras kulkee ja katselee
ja pelästyy hallojen huuruun.
Seura on tehnyt totisen
kuollut on iloinen nauru.

Vaan vuosien mittaan tottunut on
ilmastoon muukalainen.
Vaik halla on täällä voittamaton
vieras päästää jo helkkyvän naurun.

Elsa Kojo

Lapsuuden kultia

Talven pakkasella
muistan lapsuuttani ...
Joko käki kukkuu siellä
tekeekö linnut pesää
muistoissani vielä
lapsuuden aika elää

Tuleeko siellä lunta
ja onko pakkasta vielä.
Juokseeko lumikeijut kaivotiellä ?
Kesän tulo siirtynyt tuonnemmaksi
kultausko tullut lapsuuteni ajaksi.

Elsa Kojo

Unohtumaton aika

Mies vanha,
hän vaeltaa tiellä rampana
isänmaan puolustaja.
Jäi häneltä jalka tai käsikin
hän puolusti maatamme tätä.
Jäi isänmaan käsi ja hameenlieve,
kappale kauneinta Karjalaa.
Jäi Lapin tuntureita vieraalle,
joka ystävä onmpi nyt meille.
Vaan maamme nousi jo takaisin
entistä vauraampana.
On jäljellä rammat,
nuo puolustajat,
ja kauniit sankarten kummut.
Nyt nuoret matkaavat
vieraille maille,
unhoittuu aika tuo heiltä.
Jää vanhukset jäljelle kamppailemaan
ei unhoitu aika tuo meiltä.

Elsa Kojo

Vanhan muistoja

Muistatko vielä kun
lähdettiin ?
Muistatko vielä kun
koti jätettiin ?
Muistatko vielä kun
mansikki väsyi ?
Muistatko vielä kun
lapsi syntyi
reessä ja pakkasessa ?

Elsa Kojo

Heillä ei ollut nuoruutta

Heillä ei ollut nuoruutta
oli sota
Naiset kyntivät kylvivät korjasivat satoa
saivat pakkashuuria sontaluukun täydeltä.
Ajoivat meijerivuoroja
vanhalla konilla tai alamittaisella varsalla.
Toiset kirkusivat itse voita.
He kutoivat viimeisestä lankakerästä
sukkia sinne jonnekin.
Heidän yönsä olivat kuluneet illasta ja aamusta.
He rukoilivat vaikka kädet eivät
ristiin taipuneetkaan,
nuo hevosten ohjaksissa kovettuneet kädet.
Nyt on jaloissa suonikohjuja
kuin solmuiset hevosen valjaat
jäsenissä jäykkyys
sormissa kyhmyjä.
Kulumia, sanoo lääkäri,
toinen, liikunnan puutetta.
Eivät he saa sotaeläkettä
eivät kerro seurassa sotajuttuja
eivät risaisista hameenhelmoista
joissa uusi sukupolvi roikkui
eivät kiiltävistä kämmenistä
koviksi kuluneissa hevosen ohjaksissa
kiilloitettuja.
Heillä ei ollut nuoruutta
oli vain lapsuus ja keski-ikä vanhuuksineen.
Oli vain suonikohjut ja pakotus jäsenissä
noilla sota-ajan hovihankkijoilla
ennenaikaan vanhentuneilla naisilla.
He kasvattivat uutta sukupolvea
parempaako, vapaampaako, pahempaa
vaiko vain tavallista nuorisoa
tai kasvoiko nuoriso siinä sivussa ?
Sitä he eivät silloin tienneet,
he joilla nuoruutta ei ollut.

Elsa Kojo

Äideille

Pieni nyrkki puristaa rentukkaa
kevään ensimmäistä kukkaa
Äidille kukat ojentaa
märän suukon poskelle suikkaa
Isä kahvitarjottimen tuo
siitä yhdessä juo
koko perhe aamulla varhain.

Pieni nyrkki ojentaa leskenlehden
ovat äidin kanssa he kahden
Kukka keltainen nyrkissä nuokkuu
äidillä silmä kostuu.

Pikku kätönen kaulasta halaa
äiti termoskanusta kahvia kaataa
Kahvia juovat he kahden.

EK

Äitienpäiväkeijut

Tervun koululla
kaksikymmenluvulla
keijut karkeloi koivikossa
äidit istuu kalliolla
sinivuokot rinnassa.

Käki kukkuu
kevät tuoksuu
laulu kajahtaa riemulla.

Elsa Kojo

Äidin kädet

Nuo kädet ryppyiset,
tai sileät
nuoruudesta vielä.
Ovat hoitaneet lapsen pienen
ja taluttaneet ensimmäisen
päivän koulutiellä. -
Nuo kädet kuokan varteen tarttuneet
ja poimineet marjan talteen.
Halki sodan
uurastivat auttaen maataan,
kädet vanhat
nyt jo ryppyiset.
Nuo kädet haudassa
jo unohtuneet. -
Tilalle tulleet kädet
nuoret voimakkaat.
Se äidin osa on.

Elsa Kojo

Juhlat

Tiaiset juhlivat
voipalalla
takoo monta nokkaa
tirskuen
kehutaan maukkautta.
Auto hurahtaa ohi
tiaisten
parvi lennähtää
läheiseen koivuun
tonkkaan takertunut voipaperi
vilkuttaa iloisesti
autolle.

Elsa Kojo

Kyynel

Ma muistelen lehmusta
vaahteraa
jotka villeinä lehtojen reunoilla
kasvoivat.

Muistelen korkeaa
kallioseinämää
joka Laatokan aalloista
nousi.

Kuuntelen keväisin satakieltä
jonka laulu niin kauaksi kiiri

Ja pihan mis kukkivat
omenapuut
mi muodosti pihamme piirin.

Näitä kaikkia muistan
keväisin
tulee herkästi kyynel silmään.

Nyt katselen matalaa männikköä
ja pajukkoreunaista suota.

Katselen kapeaa jokea
matalareunaista tuota.

Kuuntelen kuovin huutoa
joka hätäänsä kovasti joikuu.

Katselen koivuja pihalla
joista lehdet niin pienet työntyy.

Näitä seutuja vertaan keväisin
ja taas tulee kyynel silmään.

Elsa Kojo

KAIKU

On matala metsä
Missä onkaan mäet nuo ?
Ma huudan kukkuloita
ei kaiku vastaa
ei suo.
Ei kaiu lintuin laulu
korkealta puusta
matalalla nekin nököttää
Varis aidallansa istuu
harmaa pää.
Ma huudan, Kevät tuo mulle
kukkuloita
korkeita kallioita tuo
ei kaiku vastaa, ei suo.

Elsa Kojo

Pajun kevätmeikki

Keväinen paju
katsoo suonpeiliin.
Silmä on valju
katselee kuloheiniin.
Minäpä meikkaan
riemastuu paju !
Meikki on mullasta maan
ripsien kasvu on raju.
Nyt katselee keltaisten
ripsien alta
Pajun on keväinen valta.

Elsa Kojo

Kesän resepti

Pakkaslumen kimallusta
siihen kevään odotusta
paljon päivänpaistetta
vähän lumimyrskyä
lisää kevätsadetta
paljon hyhmää
sekä kylmää.
Lisää kylmää aikaisin
lämmintä taas myöhemmin
kaikkialle vihreää
viimein kukkain tuoksua
se on silloin kesä.

Elsa Kojo

Kevät

Kanervanummea lumen alla
matalaa mäntyä kanervalla
on suo, kuovi ja kurki.
Ei vuokkoa kylmäkukkaa
ei rantaa laatokkaa
on suo, kuovi ja kurki.

Elsa Kojo

Kevätsumu

Sumua sadetta
lunta ja pakkasta
kuraa ja auringonpaistetta
se on kevättä.

Elsa Kojo

SUVEN JUHLAA

Liehuu lippu sinivalkoinen
laulaa laine lakkapäinen
tuutii tuuli puiden latvaa
pientareelle yrtit kasvaa
tuoksuu kielot pihlajan
viherjöivät peltoaukeat
kokot liekkiin hulmahtaa
käki laulut kukahtaa
kissankellon soinnahdus
- on Suomen juhannus

EK

Juhannusruno

Kukat tuoksuu pihlajan
taipuu oksat koivun
vieressä porraspuun.
On Juhannus, suven juhla
suurin keskikesän.
Laulaa lintuin kuoro
tai jyristää ukkonen,
vaan kauniin on laulun vuoro
helisee kanteleet.
Soittavat kissankellot
loistavat sinessään
myös taivaan sini loistaa
pois mennyt on ukkonen.
On suven juhla suurin
Suomessa Juhannus.

Elsa Kojo

Kansanmusiikkia runoillen

Soi kesässä Suomen musiikki vieraan maan
vaan omankin kylliksi kuulla saa.
Soi heimomme musiikki kera heimojen toisten
soi viulut ja kantelot käsissä mestarien.
Nousee jalka tanssiin kera maitten muiden
laulut helkkää yli rajojen.
On puvut niin koreat kuin kesäinen niitty
puvut monien heimojen kera kansojen
uljaasti kantaa kansallisuutta
kera nuorten, vanhat mestaritkin.
Ei olla eri heimoa kansallisuutta
on musiikin voima ja mahti siinä.

Kaustisen sinfoniaa kuunnellessa
tuntee maiseman tään,
maa tasainen lakeus ja talvimyrskyt
virtain juoksu niin verkkainen,
rantojen niityn tuoksut
talot ylväästi rantoja reunustaen.
Moni silmät kiinni kuunneltuaan
tunnistaa sävelen
on kepeä sointu itäinen
tai raskas poljento sen.

Tää kertomus on Kaustisesta
viikko juhlissa hehkeän kesän,
mihin juurtua voi muukalainen
ja peippokin laittoi pesän.

Elsa Kojo

Kuuntelija

Tulvii klassinen musiikki voimallisesti
kylän kirjastossa
kuulijoina tavallista kansaa.
Joku näkee harmaat laatat
lattialla, tai
silmissään kuviot vanhan
menuetin
arvokkaan näköiset upseerit
hempeäpukuiset daamit
pitseissään
ojentavat käsivartensa kavaljeerin
käsivarteen
nojaten kuin turvaa etsien. -
Loppuu musiikki,
hiljaisuus
täyttää kirjaston,
kuulija putoaa tavalliseen arkeen.

Elsa Kojo

PERHOSTEN RUOKAHUOLET

On pihalla kolme perhosta,
valkoinen, ruskea ja suuri kirjava,
ja se oli suuri kaunis ritariperhonen.
Ruuasta puhe, mistäs muusta.

Mulla on perheellä ruokaa,
sanoi valkea kaaliperhonen.
On iso kaalimaa mehevin lehdin,
niin suuri ettei kaikkea syödä ehdi.

On nokkospuska seinustalla,
aurinkoisella lämpimällä,
siellä minun perheeni aterioi,
kertoi ruskea nokkosperhonen.

Voi teitä, te tyydytte kaaliin ja nokkosiin,
huudahti ritariperhonen.
Minä kukkaketoja etsin vaan,
niis on tuoksut, ja kimmeltää kauniisti aamun koi.

Tuli ihminen ruiskuineen,
sshh, sshh, suhisi ruiskut
laajalla alalla kulkien.
Putos perhoset kuolleen maahan.

Aurinko katsoi murheissaan.
Nappas lintu jo kuolleen perhosen.
Jäi siivet vain valjuna ruohikkoon,
ja kaalimaa reikäisin lehdin.

Elsa Kojo

Kesällä

Kesäinen sade virkistää
kukkia nuokkuvia
kesällä tuuli puhalttaa
vilvoittaa uurastajaa
kesäinen tuoksu heinäpellon
on parasta hajuvettä
kesällä niityn pientareelta
voi saada mehiläisen mettä
vaan lyhyt on kesä
ei huomaakaan
kun kellastuu pajun vesa.

EK

SUKUA SUURTA

Tuotiin taloon pieni koiranpentu,
oikein rotupuhdas, paperit ja kaikki.
Vaan kissakos suuttui tuosta,
sihahti ja suhahti:
tuo tuollainen on väärin
en valtiaana olla saa.
Pyh, rotupuhdas muka, rakki,
tuumi halveksien talon vanha katti.

Läks kissa pois talosta,
ei suvainnut se toista hyväiltävää.
Pörhisti hännän pulloharjaksi ihan,
ja halveksien meni poikki pihan, -
Iloisesti juoksi koiranpentu perässä
ja tuttavuutta koitti tehdä tosissaan.
Vaan naarmun sai nyt pahan kuonon päähän,
ei jäänyt kissa edes perään katsomaan.

Pyh rotupuhdas, mitäs tuosta
on minullakin suku suuri.
On isäin ylväs silmäpuoli kolli,
monta vuotta oli se tään kylän valtias.
Se oli suuri ja voimakas,
ei yhtä voimakast ollut toista. –
Vai paperit ja kaikki,
vaan minäpä olen talon vanha Kissa Maikki.

Elsa Kojo

RÄKÄTTIRASTAS

Istui räkättirastas puussa ja haukotteli,
emo alempana munien päälle siipiään levitteli.
Sehän on naisten työtä, ei miesten,
tuumi se ja etsi peipon pesää.

Peippo laulellut on lähistöllä kaiken kesää.

Löytäis sen, sais ruokaa.

On rastaita kaikenlaisia,
toisia jotka kauniisti lauleli
toiset vain ryöstöretkillä eli.

Elsa Kojo

Kesän mentyä

Tyhjä on pesä pienoisen linnun
tyhjänä heiluu keinu
Tyhjä on pellon laidunkin
tyhjänä oksa heiluu
Tyhjä on lapsosten leikkimökki
tyhjänä jäänehen mieli
Tyhjä on venhe rannalla
tyhjänä portaan pieli
Tyhjänä on piha kesän lapsosista
heillä on kaupungin puistot
vaan mummulle jäi tänne jäljelle
kuvat ja kauniit muistot.

Elsa Kojo

Vanha talo

Vanha talo katsoo alaspäin, uuteen.
Ei noussut harja sen samaan korkeuteen.
Ei näe harjalta sen niin kuin minun,
yli kylän aina kirkonkylään asti.
Täältä emäntäni ennen katsoi
onko lehmät laitumella
isäntäni ennen onko joen jäät
tulva nostanut röykkiölle.
- Hekin vanhat väistyneet.

Vielä kerran nousee harja ylpeästi
vanhan talon, roudan nostaessa kivijalkaa.
Kuuluu ääni moottorin
vanhan talon kaatuminen alkaa.

Elsa Kojo

TUULI KATSOO MAISEMAA

Tuuli katsoo maisemaa
sorakuoppaa harjua.
On sorakuoppa harjun kupeella
se rikkonut on kauniin harjun.
Suuret sähkölinjat pellolla.
Kuoppaa ei voi peittää edes pensas pajun.

Tuuli repii raastaa,
kiskoo pyörtää tuivertaa.
Langat vonkuu, sähköt katkee,
männyt kaatuu juurineen.
Tuuli katsoo riemuissaan
sekä riehuu raivoissaan.

Viimein tuuli laantuu, rauhoittuu,
katsoo tuhottua maisemaa.
Katu vihaa katkerasti.
Nyt tyynnä katsoo luontoa.
Korjaa johdot ihminen
paikkaa Luoja sorakuopan, harjun.

Elsa Kojo

Ukkosen tuhoa

Riehuu yöllä ukkonen,
se hurjana raivoaa, salamoii,
jyrisee paukkuu räiskii.
Leimahtaa liekkiin rakennus.
Liekit taivoon kohoa.
Kuuluu tuskan huuto, mylvintä karjan,
viimein hiljaa tauoten.
Aamulla seisoo höyryävän
tuhkan vieressä ihminen.
Vaieten, nyyhkien, kuuluu hiljaa rukous.
Leijuu kitkerä savu kaiken yllä
savu palaneen lihan, käry karvan.
Kaikki mennyt, kaikki toivo mennyt !
Ihminen on voimaton.
Tämän aikaan sai ukkonen.

Elsa Kojo

ELÄMÄN SYKSY

Ei elämän syksy saa tulla
harmaana ankeana.
Vaan kuin ruska tunturin
värien kirkastamana.
Näkyy syksyn värit loistavana
ja hedelmät puun tuoksuu
kirpeänä.

Koivikot hehkuen sulaa kultaa
on kuin hiukset vanhuksen
valkeat,
tai hopeaa.

Niin on elämän syksy ihmisenkin
kirkas, kypsä,
kun vain muistaa katsoa elämää,
värikylläisenä.

Elsa Kojo

Pohjolan syksy

Katso lasta pohjoisessa
omenaa haukkaamassa
halukkaana
Ei näe omenaa
puussa kasvamassa
ei heitettynä pihamaalle
ei tunne ulkona
omenan tuoksun kirpeyttä
tai tunkiolla
mätänevän lemua.

EK

Syksyllä

Luonnon kirkkaat värit syksyllä
ei sinistä taivaalla
harmaita pilviä tihkuen vettä
sataen
pimeys lyö harmaalle illalle
värien loisto häipyä
tuulen riistäessä ne.
On syksy.

Elsa Kojo

Syksyn tunnelmia

Sataa
päivät aikaisin pimentyy
Veden pintaan
alaston koivu heijastuu.
Punainen haavanlehti
puron pinnalla
rantapajuun takertuu.
Ei vielä
se näyttää sanovan
kesää jatkathan
se näyttää pyytävän
Syksy.

EK

Syysmietteitä

Syksyinen taivas
tähtien kirkkaus
talvea ennustaa.
Kynnetyt pellot
riisutut koivut
lunta vain odottaa.
Tule jo talvi
virkistä mieli.
Pakkanen paukahtaa...

EK

Takkavalkea

Liekit leikkii takkavalkean
ne tuovat vanhan sanoman...
Räiskyy säkenöi
pihkainen puu...
Nyt on aika muu
öljyn, sähkön
sai vanha aika lähdön...
Räiskyy säkenöi
jälleen pihkainen puu
takkavalkean.

EK

Luontoäidin hoiva

Hellästi hoivaa luontoäiti lastaan
kietovi vaippaan untuvaiseen
kevääseen nukkuos ainoastaan
herää auringon kirkkauteen.
Nuput viel nukkuu
talvista unta
heräten kevään kauneuteen.

EK

Juhlat Metsolassa

On sitä yötä yökötellä
Annanpäivän aikana,
sanoo vanha sananlasku...
Tumman kuusikon katveessa
Revontulten loisteessa
viettää päivää Annikin
Metsolan väki.
Paljon oli kutsuttuja
vaan ei tullut käki.
Annikki tuo emäntänä
Metsolassa häärii
pitovieraat paketeistaan
lahjat esiin käärii.
Riekot riekonmarjojansa
tuntureiden takaa.
Punatulkut puolukoitaan
metsot punakarpaloitaan
tilhit marjat pihlajan.
Mesikämmen mansikoitaan
Revot ketunleipiänsä
Sudet sudenmarjojansa.
Onnittelee emäntää
koko metsän kansa.
Kuuset antaa timanttinsa
vaivaiskoivut helmiänsä
männyt jalokiviänsä
Kuukin antaa hopeoitaan
Revontulet kultiansa jakaa.

Juhlat jatkuu Pohjolassa
päivän hämärään
Maisteltu on juhliassa
monta metsän kimaraa.
Juhlain jälkeen aamusella
tuisku jäljet lakaisee
Jänöjussi viimeisetkin
jäljet pois pyyhkäisee.

Elsa Kojo

Katuvalot

Kuu ja tähdet ovat
katuvaloina
joskus syrjäkylän asukkailla.
Yhteiskunta ojentaa kätensä
karhuten veroja ja maksuja
keskustojen
valoja varten.
Tähdet vilkuttavat
iloisesti
kuu hymyilee ilkkurisesti
ihmisille
jotka eivät näe omaa
porraspuuta kauemmaksi
keinovalojen loisteessa.

EK

Kahdet jalat

Syksyllä
ei paista aurinko
vaan loistaa kuu
aamulla kaksi jalkaparia
matolle laskeutuu.
Navettaan menen
nyt ja ennen
se toistuu joka päivä
vuodesta vuoteen.

Elsa Kojo

Syksy – Talvi maaottelu

Ottelu käytiin luonnossa.
Talvi jo voiton vei
lapset hurrasi hei hei...
Syksypä teki sateisen maalin
vei mitalisaaliin.
Talvi jo juoksevi jokeen
soutelee suoraan mereen.

EK

Vanhuksen joulu

Kylän laidassa pienoinen kuusi
se lintujen asunto on
Joka ilta tähti uusi
syttyy kuuraiseen latvaan sen.

Lintulaudalla pienoisen mökin
jouluruokaa linnuille on
seipäässä pienoisen lyhteen
jyvät nuokkuvat houkutellen.

Mökin ikkunasta nyt katsoo
kasvot vanhuksen hopeahapsen
kädet hartaasti liittäen yhteen
mieles seimi tuon pienoisen
lapsen
jouluyönä rauhallisen.

Elsa Kojo

Aution pihan joulu

Aution talon pihalla
on suuri joulukuusi
jääkynttilät, kuuraa oksilla
latvassa tähti uusi.
Orava oksilla hyppelee
latvakävystä makeat taittaa
pöllö oksien katveessa huhuilee
kuu hopealankoja laittaa.

Lähellä vinon navetan
paljon jälkiä siellä
kahdet jäljet tuorehet
hiiren ja jäniksen tiellä
vähän heinän rippeitä nakertavat
siellä joulua viettävät, eläimet.
Aamulla kuukin mennyt on
ja toisella puolella maata.

EK

Kiiltävää rihkamaa

Katson joulun näyteikkunaa
se on tulvillaan
 kiiltävää rihkamaa
- Jouluko? -
Edustavatko ne
 tietäjien lahjoja
pienokaiselle
Betlehemin seimelle ?
Onko ne kultaa ja mirhamia
joita viisaat miehet
tietäjät ja paimenet
lapselle toivat ? –
Eivät ole.
Ne on vain pintakiiltoa
loistetta tinapaperin.
Ei ne vedä vertoja
 loisteelle
tähtien, lumitimantein
ei lapsen silmille
 seimellä
Ne on vain
 kiiltävää rihkamaa.

Elsa Kojo

Karjajunassa

Äitini oli sairas,
mutta kuitenkin hän toi
junallisen karjaa ja lapsia
pois sodan jaloista.
Kaksi viikkoa kesti matkamme
härkävaunussa.
Junan pysähtyttyä Vaajakoskelle
paikalliset asukkaat
ryöstivät junamme.
Perunat, jauhot ja
yöllä karjaa.
Silloin ei äitini
enää jaksanut rukoilla,
hän kirosi.

EK

Postineidin työtä joulun alla

Kirjaa leimaa
pano, otto –
Koko tilin poisko nosto ?
Kultapossun tyhjennys.
- Leimaa, liimaa, sinetöi,
niitti, liitti, maksukuitti
verokuitti -,
meidän pojan sakkokuitti.
- Olkaa hyvä,
kuittaus. –

Liimaa posti-lento-pika
vero-leima merkit
joskus menee väärin päin,
avaa, laita takaisin
auto tulee piankin.

Joulukortit, kirjeet, paketit
lähtee tulee kiire on,
ihmisjono loputon.
Työtä tehdään nopeasti
kuoret, kumit, narunpätkät
säkit, laput, sinetit,
mikään ei oo tarpeeton.
Reikäkuori, siirtokuori
pahvit, saatteet, tositteet
hakkaa, tämplää, leimaa, liimaa
huh, kaikki saatiin lähtemään.
- Aattoilta rauhoittuupi
käymme joulun viettohon.

EK

Kiireessä

Jäi tontulta aisakello.
Kun aattona kulkivat
Jouluaamuna portaanpäästä
lapset riemulla löysivät.

Putos kontista tonttuin nukke
sitä vielä löytynyt ei
löysiköhän köyhä lapsi ?
joka leluja saanut ei.

Elsa Kojo

Marionetti

Marionetti nukke naruin päässä
naruista johdatetaan
sen pitää olla jalopuuta
tahi muuten juurtunutta
mistä Marionetti veistetään.

Määrää narut liikkeet
käsi, jalka, leuka, pää
ohjaus pistää sen hyppimään –
jos se on lattialla, poljetaan
jos hyppää lainein lailla
nauretaan
siltä väliltä ei ollenkaan
näin politiikkaa johdetaan.

EK

Nykyisessä metsässä

Metsän pikkulinnut
tiaiset ja punatulkut
vieläpä tuo käpytikka
tulee talveks pihapiiriin.
Metsässä kun ryskyy paukkuu
moottorien ääni kauas kiirii.
Puut ne kaatuu ryskyen
pesäpuut kololintujen.
Moottorit ne savuaa
katkuansa levittää
se on kehitystä metsätöissä. –
On tyhjänä jo kauan ollut
metsäpollein pilttuut.

Elsa Kojo

Protesti lentokoneelle

Siiven alla kuolemaa
kulkee teräslintu vaan.
Lentää taivaan korkealla,
pilven päällä, pilven alla.
Kylvää sinne kuolemaa
missä ruokaa tarvitaan.

Missä ruokaa tarvitaan
kauniit silmät pyytää vaan.
Ruokakuppi tyhjä on
katseen pyyntö avuton.
Teräslintu kylvää vaan
siiven alta kuolemaa.

Miksei muuten auteta
ohjeitamme jaella.
Koneet aurat pellolle
koulutukset nuorille.
Miks teräslintu kylvää vaan
siiven alta kuolemaa ?

Elsa Kojo

Kansa meren rannalla

Rantahietikolla huojuu kaisla
aallot vaahtoavat likaisina.
Huudamme taivaalle...
Vie tuuli
mustat syöpäsolut
toiselle rannalle
muuten meri hukkuu...
Taas huutaa öljylaiva merellä
hätäänsä.

EK

En näe

Katselen kaukaa ulappaa
silmät kirveltäen.
Kaukaa katson
en tulevaisuuteen näe.

EK

Nyky aika

Koneet ne syytää autoja
ja saastetta.
Mutta elintaso nousee
toisille.
Kuka jaksaa kilpailla
koneen tahdissa,
Heille elintaso nousee
vai nouseeko ?

Elsa Kojo

Uskoo – ei

Virta vierii
maata mainen,
maailmassa kulkevainen.
Kuka uskoo, kuka ei
kaikki sama tuoni vei.

Sama tuoni
musta virta
vartijana viikattein
on se sama kaikille
Uskoo tahi ei.

EK

Lama

Olen katsellut lamaa sivusta
se on vain paperilla
Työtä on vaille
Työtäkin on
monella sektorilla.

EK

Auringon taidetta

Aurinko luo taidetta
likaisesta lumesta
solisevana teiden varsille –
Sorsan kuvia
näköispatsaina
muita ankkoja symbolisena.
Taidetta teiden varsille
kysymättä ja luvatta.

Kevät luo manuja
ja sopuleita
selittelemättä. –
Poliitikot
likaisin kasvoin
vain päiväksi kerrallaan.
Huomenna on
toisenlainen patsas.
Ylihuomenna ei mitään.
Aurinko ei selittele.

Elsa Kojo
Halsua

Autio ja tyhjä

Poliitikkoja
maailman parantajia
helppoutta ihmiselle...
Tietokoneita, atomeja
Radioaktiivisuutta –
Kuorma räjähteitä
ihmistä kohden maailmassa,
maa on autio ja tyhjä.

EK

Runoja nykyajasta

Suojele luontoa
suojele lasta
siinä on teema
visainen vasta.
Jos suojelet luontoa
lapsi on paha
jos suojelet lasta
kuluu kansan raha.

EK

Autio maa

Autio maa sai elämää
Jääkautta
kivikautta
pronssikautta
rautakautta...
- Risukarhi
rauta-aura
traktori
puimuri, - -
Karjankello riemukkaasti
heläjää.

EK

Taistelu sieluista

Mainosmiehet pyydystävät
talonpojan rahoja
Uskonlahkot halajavat
ihmisten sieluja
Poliitikot kalastavat
kansalaisten ääniä.

Ihminen revittää
raastetaan tyhjiin
asutetaan lokeroihin
nykykulttuuri kulkee
jo pieniinkin kyliin.

EK

Alku

Maailma luotiin
kuudessa päivässä
seitsemäntenä levättiin. –
Ihminen tuhoaa sen
pienessä hetkessä.

EK

Valheita haikuina

Iskulauseita
Turvallisuutta !
Poliitikkojen valtti
valhetta kaikki.

EK

Haiku

Poliitikkojen
vouhotus. Lupaukset
haikuna ilmaan.

EK

Kukkivat pellot

Unikuva viljapellosta
talosta
viljavainioiden keskellä.
Horsma kukkii punaisena
pellolla.
Syksyn tuuli
kuljettaa untuvia
kauas unelmiin.
Autio talo
tyhjin ikkunoin.
Kesällä lomalaisten
remputus.

Elsa Kojo

Puhelinkeskus

Kylän keskus on niin
hiljainen
Ei kuulu tuttu ääni tuo
joka sanoi, hetkinen
yhdistän.
Jos kylässä olit
ei numeroa tarvis, sanoit
meille, yhdistän.
Jokaiselle tuttu oli
ääni keskuksen.
Kylän keskus on niin hiljainen.

EK

Voi tuota...

Voi tuota nukkea, aina se nauraa
Voi tuota tyttöä, aina hän laulaa
Voi tuota ukkia, aita hän naulaa
Voi tuota veljeä, harjaa hevosen kaulaa
Voi tuota hevosta, kun kauniisti laukkaa
Voi teitä kaikkia, voileipää haukkaa...

EK

Kiire kesälintusen

Katsokaa taivaan lintuja
ja katson.
Niillä on kiire.
Pesä on saatava valmiiksi
koottava kortta, pehmikettä.
Lapset tulevat pieninä
ilman untuvaa.

Monta keltaista kitaa
ammollaan
odottaa ruokaa.
Emoilla kiire
matoja hankkiessaan
yö on lyhyt
mikä jouten ollaan.

Syksyllä on lähdettävä
matkalle vaaralliselle
oltava siivet vahvat
ja suuntavaisto
muuttomatkalla
raskaalla.
Kiire kesälintujen...
Katsokaa taivaan lintuja...

Elsa Kojo

Suojaa

Lehden alta etana
on hakenut
suojaa talvea vastaan.
Viimeinen kissankello
soittaa talvesta
pehmeästä lumesta.
Myöhäinen västäräkki
kuulee soiton.
Nappaa etanan
matkaevääksi
etelänmatkalle.

EK

Talven kukka

Kukkii talvella uudestaan
pallotakiaiset
oli lumesta lakki
ruskea takki
ei tuoksunut kukka
kesää enää
Mesi jäätynyt oli
mehiläiset poissa
Oli kylmä valkea kukka.

EK

Kaunis pakkassää

Hauska on kauniilla pakkassäällä
mopolla tietä ajaa
iso on laukku tankin päällä
tie on paikoin ihan jäällä
Moottori laulaa
pyörät ne kulkee
viereltä raitehen rajaa.

Hauska on kesällä heltehellä
mopolla tietä ajaa
aurinko paistaa, joskus sataa
tuuli se korvissa vinkuu.
Kivet ne lentää
kuopissa heittää
silti on naurussa suu.

EK

Kylä elää

Pieni kylä herää aamulypsyn
aikaan
He karistavat unenrippeet
silmistään.
Huristaa tiellä
maitokuski
kouluauto
karjakko
seminologi
eläinlääkäri –
teurasauto
Päivemmällä
postiauto
kauppa-auto
pikkuautot –
Palvelut monenmoiset.
Iltahämärissä
paluuliikenne kaikkialla.
Herätäkseen seuraavana
aamuna
uuteen kierrokseen.
Kylä elää.

EK

Pääskysen poika

Voi tuota pientä pääskysen poikaa
lokakuussa langalla istuu
isommat sitä lämmittää
silti se sateessa kastuu.
Toiset ne ruokaa lennättää
kasva kasva oi kasva
on matkalle lähtö myöhässä
kasva poikanen kasva.

EK

Syksyä

Lumi peitti nuo
kuivat lehdet
jotka maassa
karkeloi. –
On piha niin puhdas
valkea
puut keväästä unelmoi
Kesän linnut ovat matkanneet
jo pois.

EK

Etsintää

Etsin huhtikuussa sydäntäni
Karjalasta.
Saavuin Viipuriin.
Jäätä siellä,
Leningradissa
lumisadetta.
Sotsissa sumua
Sydän on särkynyt.
Paleli.

Etsin sydäntäni
Etelä-Suomesta
pois lakeuksilta.
Järven rannalta
kallion kolosta löysin sydämeni.

Elsa Kojo

Joulun odotusta

Istuu keinussa kaksi joutilasta.
Vaari pitää polvella lapsenlasta.
Loistaa ikkunasta tähti suuri
illan hämäryys alkoi juuri.

Vaari, kerro Jeesuksesta
kerro kedon paimenesta
kerro kun tulivat lapsen luo
kuinka johdatti tähti tuo.

Kertoi vaari kuinka tähti johti
tietäjät Itämaan tallia kohti
Siellä nukkui lapsen seimessä
kun tilaa ei ollut majassa.

Nukkuu keinussa kaksi joutilasta
Vaari pitää sylissään lapsenlasta.
Loistaa taivaalla tähti uusi
tuoksuu tuvassa joulukuusi.

Elsa Kojo

Lapsuuden kevään

Lapsuuden kevään
ovat sataneet
aikoja sitten
maahan
lumena ja vetenä.
Harmaata hiuksissani.

Elsa Kojo

Otan kuvan

On kärpänen pöydällä
ja siipiänsä sukii.
Lapsonen katselee sitä...
Ole hiljaa otan kuvan
Älä päätäsi käännä
älä heiluta jalkaa
älä nyt noin silmiäs väännä
jalka kolmas suoraksi
mä kuvan otan, ole hiljaa
- Nyt – lensi kärpäslätkä
oli lätkässä kärpäsen kuva.

EK

Laula lapsi

Laula lapsi
laula riemua
kesälle,
kilpaa lintujen kanssa.
Pian väsyvät
vanhenet
On silloin iloiset muistot.

Elsa Kojo

Laatokalle

Laatokka, minun Laatokkani
Itket likaisin rannoin
ikäväit kirkkauttasi.
Minä itken kanssasi
Uimarantoja
korkeuksiasi
hiekkarantojasi
rantalehtojasi
Helmelän salmea
ne ovat jalokiviä
mielessäni ainiaan
Puhtaina säilyvät mielessäni.

Elsa Kojo

Pienokainen

Jumala on rakkaus
Sinä pieni
olet rakkaudesta syntynyt.
Tulit maailmaan ehkä ensimmäisenä
vanhemmillesi. –
Yhteiskunta määrää
hellyyttä ja rakkautta.
Sinä saat niitä
ylenpalttisesti.
- Yhteiskunta unohtaa
kärsivällisyyden.
Sinä opetat sitä
vanhemmillesi.

Pieni käsi
nyrkkiin puristettuna
hoitelet elämän arvot
uuteen järjestykseen.
Sinä sidot
tai päästät
mielesi mukaan. –
Avatessasi nyrkin
ehkä lentää
kyyhkynen maailmaan.

Olet pieni vielä
saadessasi nimen.
Sitä ennen
annoit hellyttävän hymysi.
Se on lämpöä se
ja palkkaa rakkaudesta
vanhemmillesi.

Elsa Kojo

Haiku

Laula riemua
sydämeni keväälle
jo jäiden aikaan.

Elsa Kojo

Luonnon komiteat

Pakkanen istuu komiteoita
päivästä päivään.
Asiat riippuvat
puiden oksilla.
Lähetystöt odottavat
tuulen henkäystä.
Viimein karvahanatut
peittyvät
kevätlumen alle.
Luontokin on
pitkäveteinen.

Elsa Kojo

Kaiku

On matalaa mäntyä kanervalla
karua maata kanervan alla.
Missä onkaan mäet nuo ?
Mä huudan
kevät tuo mulle kukkuloita
korkeita kallioita tuo
Ei vastaa kaiku
ei suo.

Elsa Kojo

Pyyntö keväälle

Kevät opeta minua
rakastamaan.
Sytytä minussa
lämmin liekki
auringon valossa.
Niin kuin ennen,
aikaa joka on
hävinnyt
syksyn sumuun.

Elsa Kojo

Onnellisuus

He asuvat kahden
tuolla puolen lahden
Pienessä tuvassa.
Ei heillä katuvaloja
ei naapuritaloja.
Siellä tuo kyyhkyspari
asuu onnellisena
Kustaa ja Mari.

Asunto uusi
oli luvassa
kaupungista luona muurin.
Lie vaikka Kuinka Suuri !
Onkohan siellä
lämpö kuin omassa tuvassa ?

Elsa Kojo

Muistot

Tuntuu kuin
vanhoissa muistoesineissä
kuljettaisimme sodan haavat
mukanamme.
Emme raaski niitä hävittää
muka rakkaina
muistoina.
Kannamme niitä taakkana.
Emme jaksakaan enää
niistä luopua.

Elsa Kojo

Omaa kevättä odotellessa

Odotan kevättä
patojen murtumista.
Jäiden lähtöä.
Olen jännittynyt
kuvitellessani
kevään hehkua mielessäni,
ja teoissani.
Pelkään pelkään,
kevät auta minua.

Elsa Kojo

Kyläilyä

Tulin käymään
katsomaan yksinäisyyttäsi
jos sinulla ei olisi
sitä isoa mustaa
koiraa.
Hävitä se
niin tulen.

Nyt on hävitetty.
Kuollut vanhuuttaan.
Entisen kopin vieressä
on pieni
kumpu
ja siinä
mustamarjapensas.
Eikä kukaan tule käymään.

Elsa Kojo

Häkkilintu

Joka aamu katson päivyriin.
Ei vieläkään ole
yön aikana kulunut
kahta päivää.

Ei aamulla ole kulunut
kahta yötä.
Ei häkkilinnun päivä
ja yö kulu
nopeammin kuin
ulos päässeenkään.

Olen häkkilintu.

Elsa Kojo

Elsa muuttaa Pohjanmaalta Mäntsälään vuonna 1988:

Hyvästi Käpymaa

Sen nimen mielessäni annoin sille maalle johon yritin kotiutua. Käpymaa, annoit kaikkesi perheelleni. Sen minkä karu maa pystyy antamaan. Voimasi vei usein halla. Korjaten sen, mikä kylväjälle kuuluisi. Olet hidas kasvussasi. Olit hidas ystävydessäsi. En osannut sinuun asennoitua oikein. Vierastin sinua, Käpymaa. En kotiutunut karuun kamaraasi. Oli ystäviäkin. Heille kiitos myötätunnosta ja aineellisesta avusta. Hyvästi, Käpymaa. Neljäkymmentä vuotta opetti minulle paljon. En jaksakaan enää sinua palvella. En juuriasi ravita. En saanut omia juuriani karuun maankamaraasi. Palaan sinne missä olen omieni luona. Kiitos menneestä koko Perhonjokilaakson tutuille. Hyvästi, Käpymaa.

Elsa Kojo
04800 Mäntsälä

Kevät

Varhainen kevät
kylmää.
Rintaani raastoi kipu.
Helpotti sairaalassa
nättien nuorten
hoivatessa.

Elsa Kojo

Kipu

Tunsin yöllä kipua kovaa
En uskonut minun sitä
kokevan.
Huhtikuinen yö oli
tuskaa täynnä.
En tiennyt sen sairaalaan
johtavan.

Elsa Kojo

Lapsonen jäisellä tiellä

Pienoinen lapsi jäisellä tiellä
kulkee ensi kertaa.
- Hupsis hopsis horjahdellen
taakse ja eteen kumarrellen
takertuu äidin helmaan.
Silmä on kirkas
kieli poskella
suu hymyää.
Taas horjahti jalka
liukastui
tiekin alta pois meni.
Siellä jäisellä tiellä
lapsonen
takertuu äidin helmaan.

Elsa Kojo

Vieras nainen

Kuka kumma vanha akka
kulkee meidän eteisessä ?
Ryppyotsa kurtuposki
vaatteet ihan sekaisin ?
Hiukset päässä hapsottain
ohi menee vanha nainen
hengitys vain puuskuttain.
Joskus hältä hymyn saan.
Vaan harvoin katsoo sinne päin.
Käännän peilin nurin päin.

Elsa Kojo

Arkea

Lähtee työhön mies ja nainen
kouluun menee koululainen
vauvat viedään säilöihin
isä menee ylitöihin
vanhat ämmät jäävät kotiin
ukot muistojensa sotiin,

Elsa Kojo

Enkeli sairaslomalla

Äiti, miksi tuon enkelin
siivet niin veltosti riippuu ?
Viekö kantajat luo tohtorin ?
Hän laittaa siivet lastoihin.
Vai vievätkö lentokentälle
sieltä kone vie
ylös untuvapilvelle ...
Pääseekö enkeli sairaslomalle
kysyy lapsi kuumeisena ...
Äiti, miksi et sä sitä tiedä.

Elsa Kojo

Muistojen matka

Lokin siipi pyyhkii
aavaa Äänisen pintaa.
Mieli lainehtii
onnellisena katson ulappaa
tullessa Laatokalle.
Iltatanssin askelet parketilla,
on kuin järven pintaa
kevyt hellä lämmin tuulahdus.
Ne mieleen jää matkalta tältä
kun muistojen matkan
teen Karjalaan.

Elsa Kojo

Syötteen matka

(Sävel: Lapin poika mä oon juurta noitain ...) Sanat sovittanut
Syötteen matkaa varten kesäkuussa 1992 Elsa Kojo.

Iltamyöhällä automme lähti
kohti Lappia vaeltamaan.
Ei loistanut taivaalla tähti
kesän kuulaus ilmassa vaan.

Matka joutui ja unehen tuuti
monta autossa matkustajaa.
Sillä pitkä on matkamme suunta
tuonne Pohjolan tunturin taa.

Porohirvas jo tien yli loikkaa
vaadin jäljessä nulkaten sen.
Vasa emonsa vieressä laukkaa
ne häipyvät metsien taa.

Kivet loistavat haamuina noidan
aamuauringon kultaa ne saa.
Seita kätkeytyy louhoksen piiloon
säikkyy etelän matkustajaa.

Syötteen maisemat ylväät ja jylhät
meidät lumoa kauneudellaan.
Siellä vietämme kesäisen päivän
honkamökeissä vietämme yön.

Juhlat päättyvät yhteiseen lauluun
kotiin lähtö on mielessämme.
Vielä katsomme tunturin suuntaan
Syötteen rinteelle hirvakset jää.

Aina muistamme Lappia silloin
kun me saavumme taas Mäntsälään.
Kauan viipyvät muistot illoin
talven tullessa jo elämään.

Elsa Kojo

Kissan pyyntö

Emäntä kulta tuo akka on paha
pois ajoi se suojaisten
kukkapenkin. Mä kaivoin
vähän kuoppaa ja lannoitin
kai liikaa kasviksia. Siinä
katkesi ämmän kukat ja rehut.
Annathan sinä emäntä kulta
siitä minulle suuret kehut.

Emäntä kulta sisään päästä
aamuyöstä kun retkiltä tulen.
Tiedäthän sinä kun joskus
haluaa harharetkillä olla.
Tuo ämmä ei ymmärrä minua
se on peräti vanha nolla.

Tule kanssani emäntä ja kuljetaan
yhdessä pihalla ja vainiolla.
Vapaasti juosten olen suojaton
haluan kanssasi yhdessä olla.
Anna minulle oma kukkapenkki
sekä hyvä kynsimäpuuni.

Ehkä paremmin kotona pysyisin
ja pitäisin puhtaana suuni.
Vaikka aidan takana on kauniimpaa
kukat on mielestäni kauniit siellä.

Eläinsuojelulakiin vetoan.
Pidä emäntä mut kaidalla tiellä.

Elsa Kojo

Ajanlaskua

Huominen päivä on kuin
kuunkierron takana.
Eilinen on yön jälkeen –
kesä kuukausien päässä.
Mikään muu ei ole tuttu
kuin seinät huoneessa.
Tuntuu kuin ulospääsyä
ei ole.
Ovet kiinni tapahtumiin.
Ajatus kiertää kehää. –
Miksi politiikka on olemassa.
Se saa aikaan paljon pahaa
yhteiskunnassa,
ei sopua ole.

Elsa Kojo

Poliitikkojen hiekkalaatikko

Siellä leikkivät
hiekkalaatikolla
poliitikot lapioineen.
Sotketaan ja riidellään
hypitään yli reunan.
Ollaan niin ”syryllisiä”.
Ovatko ne tulleet
lapsiksi tai lapsellisiksi.

Elsa Kojo

Nauta

Poliitikot jauhavat
märepalaa kuin lehmä.
Tyhjiä sanoja ja lupauksia.
Nuoret suut louskuttaen
tekevät selvää purukumista
lehmän märepalan lailla.
Lehmäkin on viisaampi.
Ei se tyhjää märehdi.

Elsa Kojo

Musiikin ropinaa

Ihanaa tuo sade
helteen jälkeen.
Oli Espanjan kesä
Suomessakin.
Sade on kuin musiikkia
virkistäen kasvoja
ja mieltä.
Syksy lähestyy
isoin harppauksin.

Elsa Kojo

Jotakin hävitetty

Ai että teidän sairaspaperit.
Mahtaakohan löytyä.
On hävitetty papereita
konkurssipesästä.
Mutta etsitään.

Löytyivät uhkauksella,
oikeudella,
ne paperit
joilla ei saanut korvauksia
- Olen vahva nainen.
Kaadoin ison firman.

Elsa Kojo

Tulevaisuus EU:hun

Että EeUuhun,
vastasi mummo iloisena
kysyjälle asiasta.
- Minä jo istutin
persikan siemenen
kukkapenkin reunaan.
Sitten saan syödä persikoita
kun ollaan EU:ssa.

Elsa Kojo

Kevätlaulu kesälle

Kuulin kauan sitten
lehmän laulun
navetassa.
Haikeana navetasta
kaipaavana laitumelle.
Tuoksui kevät ikkunoista
avonaisiin sieraimiin.

Lehmän laulu laitumelta
riemukkaana kajahtaa
hyppii lehmä kömpelösti
laulu väliin tulvahtaa.

Vanhuus tulee hoitajalle
lehmälle vain ennemmin
laulu loppuu ammujaalta
emännältä myöhemmin.

Muistot elää hetken aikaa
sen sukupolven unohtaa
ei lapset kuule laulua
tunne lehmäeläintä.

Elsa Kojo

Asuntomessut laulaen

(Sävel Honkain keskellä)

Mäntsälän kunnassa asuntomessut
toimivat Aurinkorinteellä.
Siellä on loistavat asunnot uudet
kaikkien vieraiden katsella.
On leikkipaikkoja
puita pensaita
lastenkin rauhassa temmeltää.

Sinne kun muutat asuntoon uuteen
sinne voi juurtua kokonaan.
Pyörällä lapset voi kouluhun mennä
kun alue on lähellä keskustaa.
Hoitopaikan saa ihan vierestä
pienien lapsien päiväksi.

Vammaisten asunto on kaunis ja avara
kauniilla aurinkorinteellä.
Voi liikkua tuolilla huoneesta toiseen
ja tanssia pyörätuolivalssia.
Onnea nyt vaan toivottakaa
asukkaille uudessa kodissa.

Kesällä vieressä maaseudun rauha
talvella laskettelurintehet.
Kotona voi pitää vaikka koko työpaikan
nykyajan tekniikan voimalla.
Varjopaikan saa puun ja pensaan taa
tarvitse ei kauaksi matkustaa.

Messuille sovittanut
Elsa Kojo

Juhlissa kuultua ...

Oi muistatko ...
kansa osasi kerran ...
vaikka pelkäsi, ei minusta ...
Kuitenkin ihminen toivoo ...
Irtisanotun rukous ...
Me vaellamme
huilukvartetosta ...
koti-ikävään.
Tule laulamaan
irtisanottujen rukousta ...
Elämässä on aikoja ...
kun ovat menneet.
Unelmien jälkeen
liikaa töitä ...
Kysytään
missä on veljesi ??
Haavoitettu mielesi
sanoo, minä toivon ...
koko maailman luoja ...
ja kuulen preludin.

Elsa Kojo

Keskustelua sydäimestä

Äiti, miksi sydän sanoo
välillä pumpuumpum
miksi se ei laula trallalaa.

Sinun sydämesi laulaa vielä lauluaan
rakkaus siinä muistuttaa
riemukkaita asioitaan.

Äiti, kun sanot että sydämesi jyskyttää
onko junan vaiko pommin jyskintää.

Ei lapseni se enää pommeja muista
Ei junaakaan se muistuttele
se väsymyksestä varoittaa.

Ethän sä kuole kun sängyssä olet
mihin me sitten joudutaan
sanoo rakas hoidokki murheissaan.

En vielä jouda kuolemalle
ennen kuin te rakkaat pienoiset
pääsette maailmalle.

Nyt lapseni mene nukkumaan
sydän rakkautta tulvillaan.
Aamulla kun herätä saat
on riemuisa nähdä keväiset maat.

Elsa Kojo

Elsan muistolle jälkeläiset

Martti

Eeva

Jaakko

Matti